Haven en Natuur

Laura Verlaeckt (Havenbedrijf Antwerpen)
Peter Symens (Natuurpunt)

22/05/2013

Port of Antwerp

1. Havengebied van Antwerpen: situering
2. Haven en Natuur: van conflict naar samenwerking
3. Haven en Natuur: 2-ledig verhaal
4. Haven en Natuur: conclusie

Het Havengebied van Antwerpen

Situering

Situering Albertkanaal

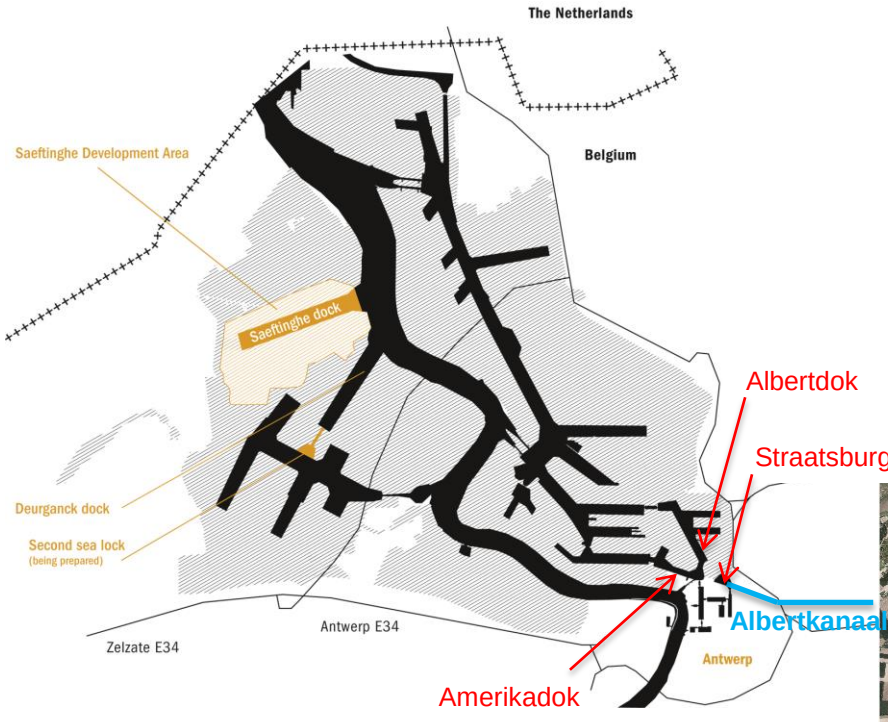

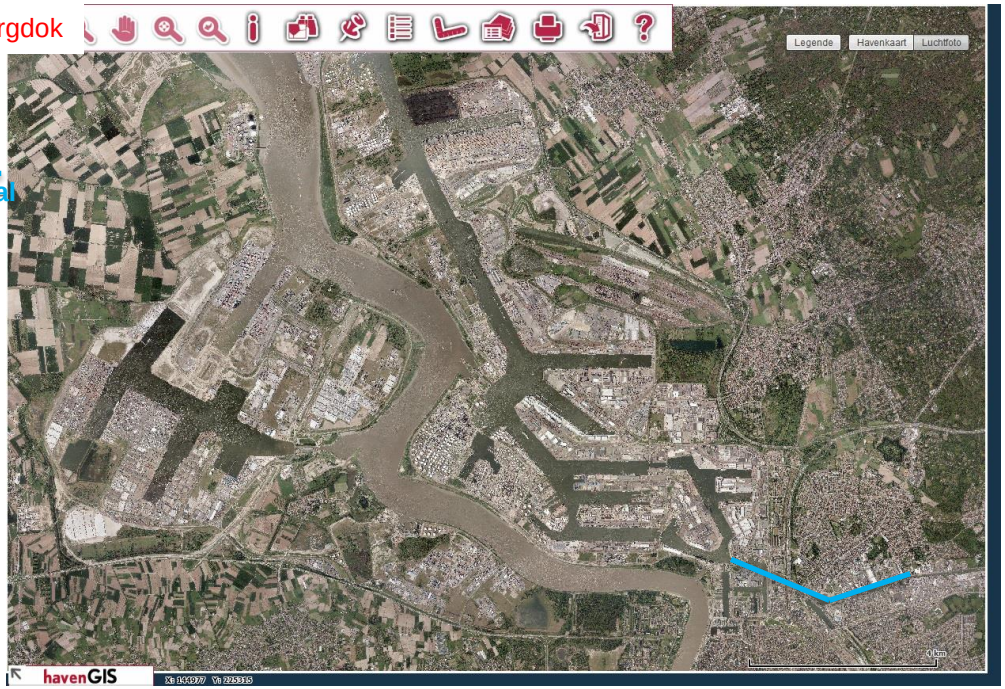

Situering Natura2000

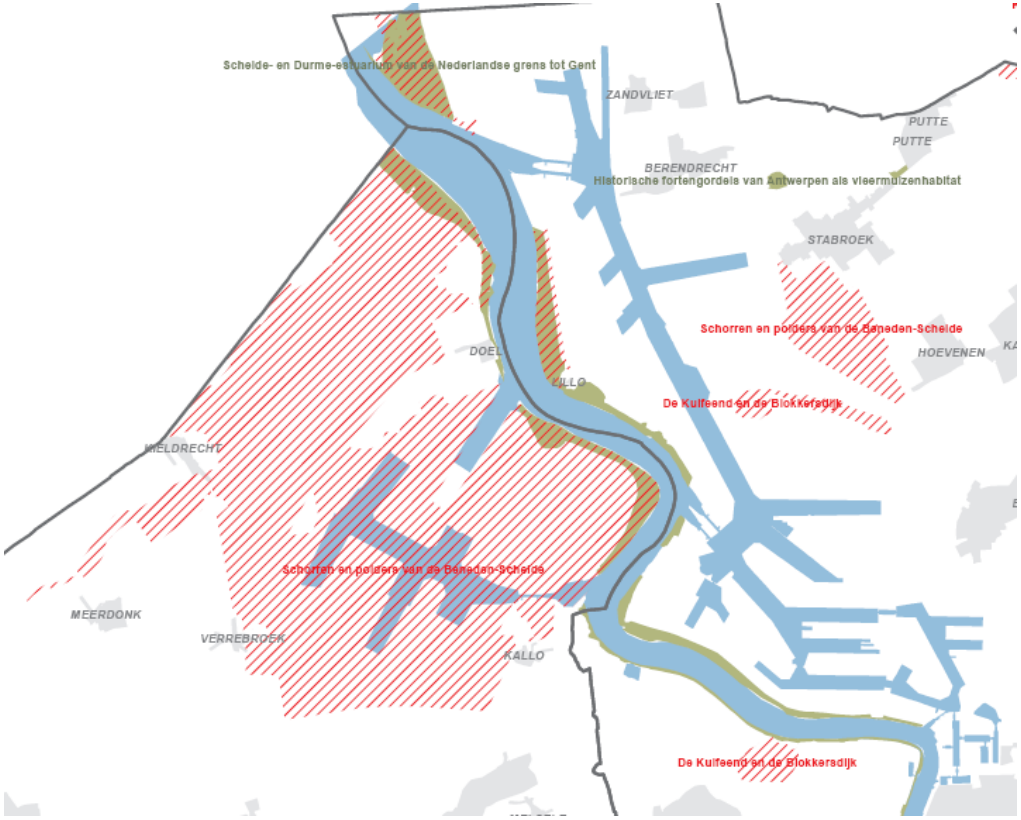

EU Vogelrichtlijn (1979)
Speciale Beschermingszones

- BE2301336: Schorren en polders van de Beneden-Schelde

- BE2300222: Kuifeend en Blokkersdijk

EU Habitatrichtlijn (1992)
Speciale Beschermingszones

- BE2300006: Schelde- en Durme-estuarium van de Nederlandse grens tot Gent

2

Haven en natuur:

Van conflict naar samenwerking

Natura2000

Europees netwerk van Speciale BeschermingsZones (SBZ) voor instandhouding van wilde flora en fauna en natuurlijke leefmilieus

– Vogelrichtlijn ‘79
– Habitatrichtlijn ‘92

Omzetting in Belgische wetgeving = DECREET NATUURBEHOUD art.36 TER

– Lidstaat is verplicht om aangemelde gebieden in stand te houden (of te herstellen)

– Plan of project kan slechts vergund worden als
  - er geen aantasting van de SBZ is, **TENZIJ**
  - er een dwingende reden van groot openbaar belang is **EN**
  - er geen minder schadelijk alternatief is

IN DAT GEVAL : nodige **compenserende maatregelen** nemen om samenhang van Natura 2000 te waarborgen.

Deurganckdok (1999)

Ingebrekestelling door Europese Commissie (natuur)

- Actualisatie MER Deurganckdok - natuurcompensatieplan

Stilliggen van de werf – enorme financiële gevolgen

Vlaams Parlement maakt Nooddecreet (dec.2001)

- sted. vergunningen verlenen afwijkend van gewestplan
- verankering van Natuurcompensatieplan aan verdere bouw van DGD

Vlaams Parlement stemt resolutie tot uitvoering (feb.2002)

Deurganckdok – Natuurcompensatieplan

Natuurcompensatieplan (2001)

- ➔ Compensatiematrix
- ➔ 580ha compensatie DGD + 185ha historisch deficit
- ➔ Beheercommissie
- ➔ Permanente monitoring
- ➔ Jaarlijkse rapportering aan EC en Vlaamse Regering

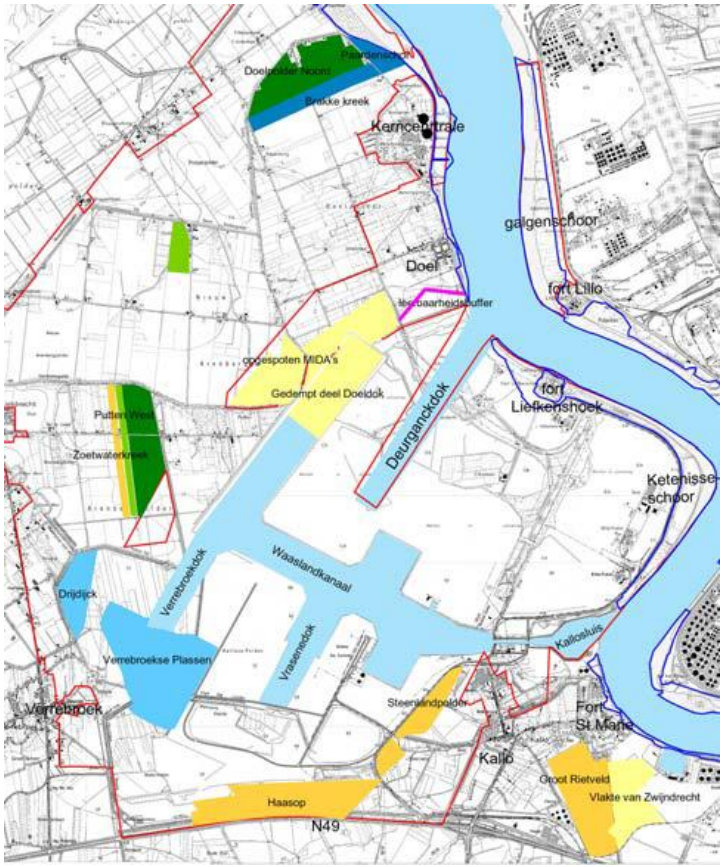

Wat hebben we geleerd van Deurganckdok?

Evenwichtsoefening in het behalen van ecologische doelstellingen waarbij op lange termijn de leefbaarheid van locale gemeenschappen is gegarandeerd en waarbij op lange termijn de havenontwikkeling is veilig gesteld

Van conflict …
…naar dialoog en samenwerking

Van reactieve ad-hoc *compensatie strategie*…
…naar pro-actieve *ruimtelijke planning*

Van compensatie …
…naar gunstige staat van instandhouding

Van haven of natuur…
…naar haven en natuur

Dialoog en samenwerking

➔ Samenwerking Natuurpunt en Havenbedrijf Antwerpen ‘Antwerpse Haven Natuurlijker’

- ➔ 2001: Inventarisatie natuurwaarden en knelpunten door Natuurpunt
- ➔ 2002: Charter tussen Havenbedrijf, Maatschappij LSO en Natuurpunt
- ➔ 2002 – …
  - ➔ Afbakening netwerk van Ecologische Infrastructuur
  - ➔ Pilootprojecten (bv. plan oeverzwaluw, plan moeraswespenorchis)
  - ➔ Soortenbeschermingsprogramma Antwerpse haven

Pro-actieve ruimtelijk planning
met focus op een gunstige staat van instandhouding

Port of Antwerp

Strategisch Plan voor Haven van Antwerpen (= SPHA)
- samenhangende toekomstvisie voor verschillende functies:
  haven, natuur, landbouw, mobiliteit, bewoning met zuinig en duurzaam ruimtegebruik
- Focus op behoud/herstel van gunstige staat van instandhouding

Plan-MER SPHA (goedgekeurd 6/3/2009)
- onderzoekt milieu-effecten van scenario's uit strategisch plan
- natuurluik wordt ingevuld door de Achtergrondnota Natuur
- Maatschappelijk Meest Haalbaar Alternatief

GRUP 'Afbakening zeehavengebied Antwerpen' (goedgekeurd 30/04/2013)
- legt definitieve grenzen vast van haven / natuur / landbouw / bewoning
- ruimtelijke vastlegging van natuurkerngebieden en ecologische infrastructuur uit Achtergrondnota Natuur
- bevat een actieprogramma mbt flankerend landbouwbeleid (bv. Grondenbank), sociaal begeleidingsplan, faseringsnota natuur, …

MMHA consensus scenario: Haven en Natuur

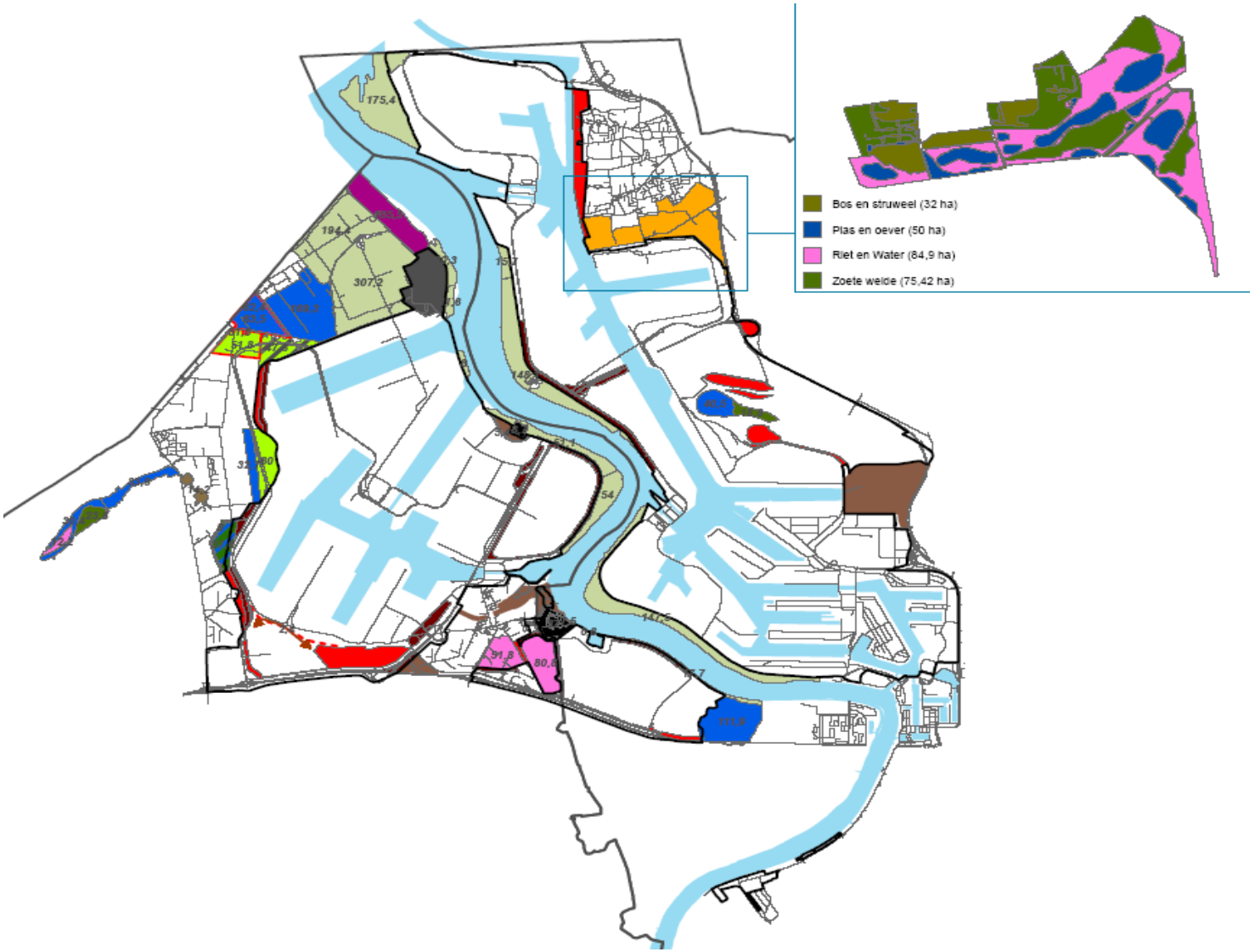

3

Haven en natuur:

2-ledig verhaal

Haven en Natuur: 2-ledig verhaal

‘Grote’ natuurverhaal

= natuur rond het havengebied

→ Natuurkerngebieden

Focus = realiseren van de instandhoudingsdoelstellingen (IHD)

→ Samenwerking met ANB, INBO en NP

‘Kleine’ natuurverhaal

= natuur in het havengebied

→ Netwerk van Ecologische Infrastructuur

Focus = soortenbescherming van havenspecifieke soorten

→ Soortenbeschermingsprogramma (SBP) Antwerpse haven

- → Rugstreeppad
- → Groenknolorchis
- → Oeverzwaluw
- → Wit bosvogeltje
- → …

→ Samenwerking met NP project ‘Antwerpse Haven natuurlijker’

Natuurkerngebieden vs Ecologische infrastuctuur

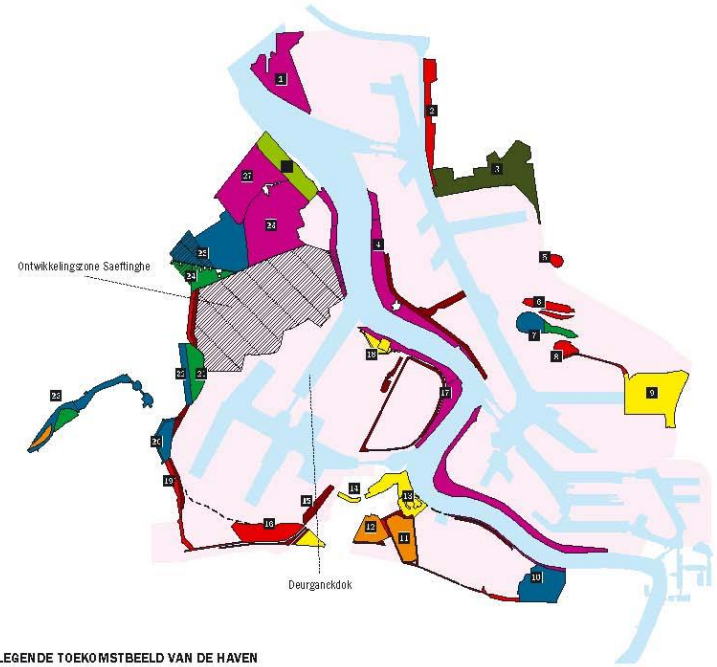

LEGENDE TOEKOMSTBEELD VAN DE HAVEN

- Schelde en dokken
- Havengebied
- Habitattype 'riet-water'
- Habitattype 'plas-oever'
- Habitattype 'weidevogelgebied'
- Riet schor
- Estuariene natuur
- Opstalvalleigebied
- Overige natuurgebieden
- Permanente ecologische infrastructuur
- Reservatiestrook infrastructuur, met medegebruik ecologische infrastructuur

1. Groot Buitenschoor
2. Het zoute
3. Opstalvalleigebied
4. Galgeschoor
5. Zwartkopmeeuwen-broedplaats
6. Schijns
7. De Kuifeend
8. De Grote Kreek
9. Bospolder-Ekers Moeras
10. Blokkersdijk
11. Groot Rietveld
12. Rietmoeras Kallo
13. Fort Liefkenshoek
14. Melkader-Lisdodde
15. Steenlandpolder
16. Haasop
17. Ketenisseschoor
18. Fort Sint-Marie
19. Spaans Fort
20. Drijdijck
21. Putten West
22. Zoetwaterkreek
23. Grote Geule
24. Nieuw Arenbergpolder
25. Prosperpolder-Zuid
26. Doelpolder
27. Prosperpolder-Noord
28. Paardenschor-Schor Ouden Doel

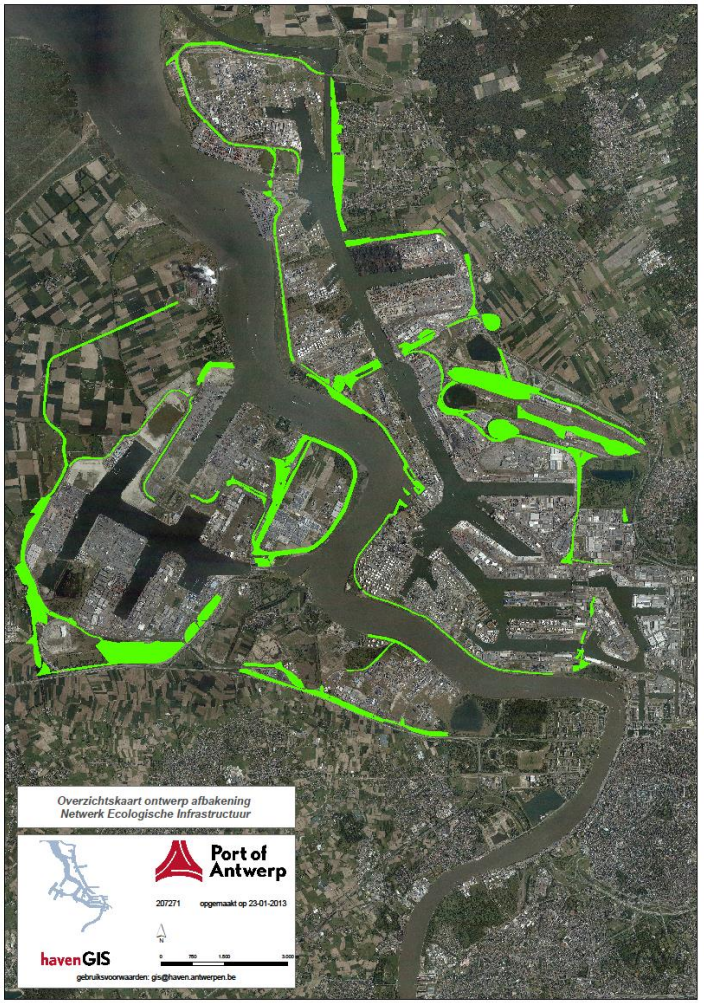

Natuurkerngebieden

Instandhoudingsdoelstellingen SBZ 3.6

	Soort	IHD
Riet & Water	Blauwborst	307 - 351
	Bruine Kiekendief	28 - 33
	Bosrietzanger	
	Kleine Karakiet	
	Rietgors	
	Rietzanger	85 - 90
	Sprinkhaanzanger	
	Waterral	
	Baardmannetje	11 - 14
Strand & plas	Zwartkopmeeuw	30 - 40
	Kokmeeuw	3380 - 3402
	Kluut	350 - 450
	Visdief	208
	Strandplevier	30 - 40
	Kleine Plevier	50 - 60
	Steltkluut	4
	Bontbekplevier	4 - 5
Weidevogels	Tureluur	82 - 112
	Grutto	62
	Scholekster	82 - 132
	Kievit	
Plas & Oever	Knobbelzwaan	10
	Bergeend	265
	Krakeend	130 - 150
	Slobeend	106
	Kuifeend	125 - 135
	Oeverzwaluw	600 - 800

Habitattype ‘riet en water’

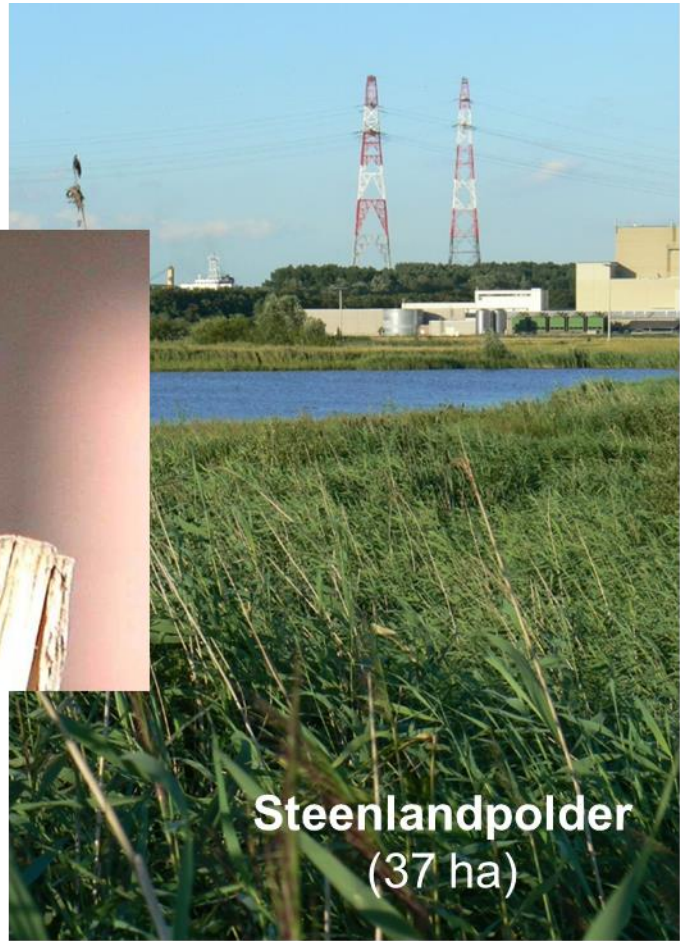

Habitattype ‘strand en plas’

Habitattype ‘weidevogelgebied’

Habitattype ‘plas en oever’

Habitattype ‘slikken en schorren’

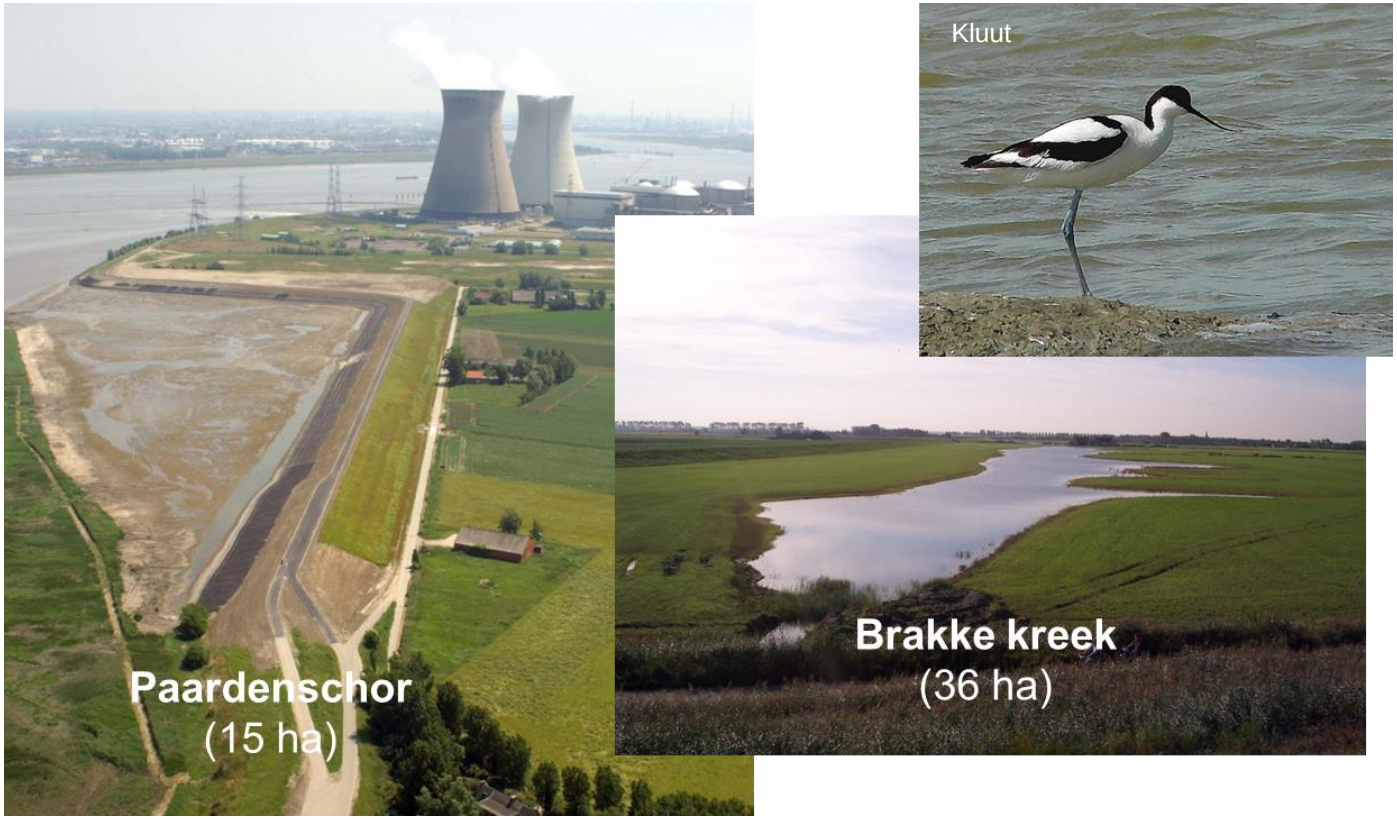

Netwerk van Ecologische Infrastructuur

Soortenbescherming

- Vogelrichtlijn Bijlage I-soorten
- Habitatrichtlijn Bijlage II-soorten (bv. Groenknolorchis)
- Habitatrichtlijn Bijlage IV-soorten (bv. Rugstreeppad)
- Vlaams Soortenbesluit Bijlage I-soorten
- Soorten van regionaal belang (bv. Oeverzwaluw)

➔ **Soortenbeschermingsprogramma** (Soortenbesluit art. 24 ev.)

= verzameling van Soortenbeschermingsplannen voor (14) paraplusoorten

→ elk plan bevat werkingsgebied, doelstelling, maatregelen, betrokken partijen, ontheffingen

4

Haven en natuur:

Conclusie

Haven en Natuur: conclusie

Dankzij een geïntegreerde (strategische) planning en een pro-actieve benadering, gebaseerd op dialoog, samenwerking en actieve participatie van ALLE belanghebbenden:

– Behoud/herstel van **gunstige staat van instandhouding van SBZ** in een netwerk van natuurkerngebieden rond het havengebied

– Behoud/herstel van **gunstige staat van instandhouding van beschermde soorten** in een netwerk van ecologische infrastructuur in het havengebied

– **Ontwikkeling en uitbating van haven en industrie** is mogelijk zonder significante impact op de gunstige staat van instandhouding

Port of Antwerp
LYS-LINE

Contact

Laura Verlaeckt
Laura.verlaeckt@haven.antwerpen.be
03/205.25.66

Peter Symens
Peter.symens@natuurpunt.be
015/29.72.20